

Προς την Κεντρική Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ/Μέσω Προέδρου και Ε.Γ.

Νοέμβριος 1987

Εισήγηση του Δ.Ρόκου

Μέλους της Κ.Ε.

Με την εισήγησή μου στη δεύτερη ειδική Σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής το Μάρτη του 86 στη Χαλκίδα, (που δημοσιεύθηκε αρκετούς μήνες αργότερα στην «Εξόρμηση»), επιχείρησα να αναλύσω τα κατά τη γνώμη μου αίτια της βαθειάς κρίσης που διαπερνά την κοινωνία μας, τους θεσμούς, αλλά και τις πολιτικές των κομματικών μηχανισμών, (οι οποίοι αποτελούν τις αναπόδραστες και διαλεχτικά συμπληρωματικές κι αλληλοπροσδιοριστικές συνιστώσες της λιμνάζουσας ισορροπίας στο σημερινό τέλμα της πολιτικής ζωής του τόπου μας).

Έκανα και τότε, κι αργότερα, μέσα στα όργανα και τις Επιτροπές της Κεντρικής Επιτροπής, συγκεκριμένες προτάσεις κι αγωνιώδεις προσπάθειες να πείσω, για την κατά τη γνώμη μου μόνη διέξοδο στο αδιέξοδο που είχε οδηγηθεί, με σημαντικότερες τις δικές μας ευθύνες, η δημόσια ζωή.

Και συνοψίζονταν αυτές οι προτάσεις, στην ανάγκη άμεσης, ειλικρινούς κι αποτελεσματικής απόφασης και προσπάθειάς μας, να δώσουμε έστω και στις 12 παρά πέντε, υπόσταση κι αξιοπιστία, με τη συνεπή πράξη μας, στα λόγια και τα οράματά μας, που έξι χρόνια τώρα, μετά την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην Κυβέρνηση και δεκατρία απ' την ίδρυσή του, μοιάζουν όλο και πιο απόμακρα, αλλά κι αναντίστοιχα, με την συνολική εικόνα για το ήθος, το ύφος, και την ποιότητα της πολιτικής μας, που σχημάτισε ο μέσος πολίτης, ανεξάρτητα αν ήταν θετικά, ή αρνητικά τοποθετημένος στο «καινούργιο», που υποτίθεται ότι έφερνε το ΠΑΣΟΚ στην ελληνική κοινωνία.

Ενώ όμως η συντριπτική πλειοψηφία των μελών της Κεντρικής Επιτροπής, ακόμα κι από διαφορετικές αφετηρίες κι οπτικές, συνέκλινε σε παρόμοιες απόψεις, κι οι αποφάσεις της επιχείρησαν να το εκφράσουν, στην πράξη αναιρέθηκαν κι αναιρούνται καθημερινά, οι όποιες καλές προθέσεις, κι εξαντλούνται αν δεν εξαντλήθηκαν ακόμα και τα τελευταία χρονικά περιθώρια για την ανάκαμψη της ελπίδας.

Έτσι στην Κυβέρνηση και στο Κόμμα, παρακολουθήσαμε με απορία τις αλληλοαναιρούμενες καντρίλιες αναδομήσεων, ανασχηματισμών, κι ανασυγκροτήσεων, με τα ίδια παλιά υλικά, που έπρεπε όμως να προωθήσουν πια, νέες, πολλές φορές αντιφατικές πολιτικές, στις οποίες συχνά δεν πίστευαν, ή έδιναν την εντύπωση ότι δεν πιστεύουν.

Οι ξορκισμένες απ' όλους μας «ισορροπίες» κι «ομαδοποιήσεις», θεσμοποιήθηκαν με υποχρεωτικές δεκασταυρίες και τετρασταυρίες για δέκα και τέσσερις θέσεις στο Ε.Γ. αντίστοιχα, εντελώς αδικαιολόγητα, μια που δεκατρία χρόνια απ' την 3^η του Σεπτεμβρίου, έπρεπε πια νάχουμε εμπιστοσύνη στις στοιχειώδεις δημοκρατικές διαδικασίες, στο ομογενοποιημένο πια ΠΑΣΟΚ και στην κρίση και την ευθύνη των εκλεγμένων απ' το Συνέδριο μελών της Κ.Ε.

Αναξιοκρατικές επιλογές, απαράδεκτες καθυστερήσεις κι ανακολουθίες στην πολιτική πράξη της Κυβέρνησης σε καίριους τομείς, αποσπασματικές, ασυνεπείς, ευκαιριακές και προσωπικές αποφάσεις, οδήγησαν κι οδηγούν στην αναίρεση, ή διαστρέβλωση θεμελιακών πολιτικών μας, με διάφορα προσχήματα.

Τέλος, οι μόνιμοι «κομματικοί πατριώτες», παλαιοκομματικοί ή και νεοπαλαιοκομματικοί, που συμφωνούσαν πάντα, μ' αυτό που φανταζόταν ότι θα άρεσε στον Πρόεδρο και στηλίτευαν, όχι πάντα με τον κομψότερο τρόπο, όσους τολμούσαν να τεκμηριώσουν μια διαφορετική άποψη:

- για την αναγκαιότητα δικής μας πρωτοβουλίας, έγκαιρα και πριν βρεθούμε με την πλάτη στον τοίχο, να συζητήσουμε με ειλικρίνεια για την απλή αναλογική ως εργαλείο κοινωνικής σύνθεσης κι ανασυγκρότησης των δυνάμεων της προόδου,
- για να αντιμετωπισθούν με ειλικρίνεια και χωρίς ύστερες σκέψεις, τα προβλήματα διάσπασης του συνδικαλιστικού κινήματος, χωρίς ηγεμονισμούς και δικαστικές λύσεις,
- για να ανοίξει αμέσως, (απ' το 1974) ένας αξιόπιστος κι ουσιαστικός διάλογος με την υπόλοιπη αριστερά, κομμουνιστική και μη, ώστε να στηριχθούν αποφασιστικά οι βαθιές κοινωνικές αλλαγές που επαγγελθήκαμε, ώστε να υπάρξει ένα γερά θεμελιωμένο μέτωπο κατοχύρωσης της εθνικής ανεξαρτησίας, ώστε η συμμετοχή, ο δημοκρατικός προγραμματισμός, η πάλη

για αύξηση της παραγωγής και παραγωγικότητας, κι η άκρως αναγκαία για όλα αυτά, πολλή κι υπεύθυνη και συστηματική δουλειά, να γίνουν συνειδητά εργαλεία μιας πορείας προόδου του τόπου μας, (στην οποία να συνεργάζονται κι οι φωτισμένοι συντηρητικοί πολίτες σε κλίμα δημοκρατικής ελευθερίας και πλουραλισμού),

- για να σταματήσουν επιτέλους, τα κόλπα, τα τρυκ, οι μαγικές συνταγές, οι οβιδιακές μεταμορφώσεις της πολιτικής μας, κι οι άσσοι απ' το μανίκι του Προέδρου, που έφθειραν και φθείρουν ανεπανόρθωτα πια ιδέες και οράματα, έτσι που να ηχούν πια ως κάλπικες λέξεις χωρίς κανένα, ή με χυδαίο μόνο περιεχόμενο, κ.λ.π. κ.λ.π.

πραγματοποιούν καθημερινά, φραστικά, ή υποκριτικά, στροφές 180° και πάλι στο όνομα του Προέδρου, εκθέτοντας όμως ταυτόχρονα κι αυτόν, αλλά κι όσα υπολείμματα πολιτικής αξιοπιστίας μας έμειναν, με τις διαρρέόμενες στον τύπο αλληλοϋπονομεύσεις και φαγωμάρες τους, για μια εξουσία, που κατάφεραν να μην έχει πια κανένα κύρος στο Λαό. Και βέβαια δεν μπορώ να καταλάβω γιατί είναι τόσο γαντζωμένοι απάνω της, μια που με σαφή την ευθύνη τους, για την εξουσία αυτή, μόνο οι παραπολιτικές στήλες, κάποιων ιδιαίτερα εφημερίδων ενδιαφέρονται, διαπαιδαγωγώντας, με τις αξίες του 65, με τον κίτρινο φασισμό της σπίλωσης της προσωπικής ζωής και με τον εξευτελισμό της πολιτικής, τους πολίτες του 2.000.

Επειδή λοιπόν 13, (ή και περισσότερα πολλοί από μας) χρόνια είμαστε μεταξύ μας καλά γνωστοί, και βεβαίως, είναι γνωστό το τι λέμε, πότε το λέμε αλλά και γιατί το λέμε,

επειδή όλοι μας αποδείξαμε και σε δυσκολότερες ώρες το όποιο ήθος, αλλά και την ποιότητα των μύχιων σκέψεων, των προθέσεων και της πράξης μας, κι επειδή αυτό το ξέρει πια καλά και η βάση μας, αλλά και η ελληνική κοινωνία, που δεν γοητεύονται πια, απ' τα παχιά λόγια, απ' τις αριστερές, ή τις φιλελεύθερες κορώνες της μόδας, απ' τα ασανσέρ της εξουσίας, τους παράγοντες και τους ομαδάρχες της, σταματάω εδώ την κριτική, που μόνο μίζερη δεν είναι (για να προλάβω τους μόνιμα «αισιόδοξους» και μόνιμα προσαρμοζόμενους συντρόφους, για τους οποίους μίλησα και το Μάρτη του 1986, αλλά και πολλές φορές παλιότερα), και περνάω σε μια σειρά από προτάσεις. Τις προτάσεις αυτές, τις κάνω ως ο έσχατος σύντροφος, που μένει πιστός

στο ΠΑΣΟΚ των ονείρων μας, που καμμιά προσωπική αγοραία φιλοδοξία δεν έχει, ούτε για το κόμμα ούτε για την κυβέρνηση, όπως από ανύποπτο χρόνο το γνωρίζουν οι κάθε φύσης προεστοί, και που γι' αυτό δεν έχει κανένα λόγο να στρογγυλεύει τα λόγια του.

Για λόγους αρχής, όπως άλλωστε, πάντοτε, από μένα, τίποτε δεν θα διαρρεύσει στον τύπο. Στον τύπο, που μια τουλάχιστον μερίδα του, με συγκεκριμένες τις ευθύνες κάποιων από μας, έφθασε σήμερα δυστυχώς να υπαγορεύει ξανά πολιτικές, όπως σε παλιότερες εποχές, αλλά και ν' αναδεικνύει με το κουτσομπολιό, τις μεθοδευμένες προβολές και τους λιβανωτούς, «εξαρτημένες» εκ γενετής και φίλα διακείμενες πολιτικές «προσωπικότητες», κονιορτοποιώντας κάθε προοπτική για μια πολιτική των πολιτών.

Κι ας έρθουμε στο ζουμί:

1. Πιστεύω ότι όλοι μας πρέπει να καταλάβουμε επιτέλους, ότι χωρίς δημοκρατικές διαδικασίες, ειλικρίνεια, αξιοπιστία, συνέπεια κι αξιοκρατία στην πολιτική μας, το παιχνίδι είναι χαμένο και δεν ωφελεί όχι μόνο τον τόπο μας, αλλά κανένα, ακόμη και τον πιο πολιτικάντη, το να κερδίσουμε χρόνο, ν' αποπροσανατολίσουμε το λαό, να κερδίσουμε κάποιες μάχες εντυπώσεων, ή να περιμένουμε τη διάλυση της Ν.Δημοκρατίας.

Συμβιβασμένοι, υποτακτικοί και μόνιμα συμφωνούντες, τόσο στο «Έξω τώρα οι Αμερικάνοι», όσο και στο ότι περιμένουμε μέσα από μια θετική συμφωνία για τις βάσεις, «να εξυπηρετηθούν τα ύψιστα εθνικά μας συμφέροντα», είναι αδύνατο να πείσουμε ότι δεν βαφτίζουμε το κρέας, ψάρι, για να υποκριθούμε ότι νηστεύουμε.

Δεν μπορούν υπουργοί να τίθενται επικεφαλής πορειών εναντίων της κυβέρνησης, όσο κι αν αυτή είναι μηχανιστικό άθροισμα ασύμβατων προσωπικών πολιτικών, κι όχι η ολοκληρωμένη, συντονισμένη κι συγκροτημένη προσπάθεια υλοποίησης του ξεχασμένου Προγράμματος Κυβερνητικής Πολιτικής που ψήφισε ο ελληνικός λαός.

Δεν μπορεί πια να αναταχθεί η εικόνα, ν' αλλάξει ο ρους των πραγμάτων, όσο βρίσκονται οι κολοσσοί της Ρόδου, όσο σπιλώνονται άδικα σύντροφοι, όσο δεν καταλογίζονται ευθύνες σε κανένα και για τίποτε, όσο δεν υπάρχει το πολιτικό θάρρος ανάληψης της ευθύνης για πολιτική διαφωνία στον κατήφορο της πολιτικής ζωής, στον οποίο ο καθένας μας με τον τρόπο του συνεργεί, θετικά ή αρνητικά.

2. Μέσα στο αντικειμενικά πολυσυλλεκτικό ΠΑΣΟΚ, είναι σαφές πια σήμερα, ότι δεν είμαστε όλοι ίδιοι, δεν συμμεριζόμαστε ίδιες αξίες και δεν μετερχόμαστε τα ίδια μέσα.

Είναι καιρός ν' αποδεχθούμε, ότι για να πείσουμε ότι παλεύουμε για μια ελεύθερη, δημοκρατική και πλουραλιστική, συμμετοχική, κι αυτοδιαχειριστική κοινωνία, δεν επιτρέπεται εμείς να ισοπεδώνουμε τις διαφορές μας, στο όνομα ενός δήθεν κομματικού πατριωτισμού, που αποτελεί συνήθως άλλοθι για τη μονολιθική προσαρμογή μας, στα εκάστοτε «καλά και συμφέροντα», όπως τα αντιλαμβάνονται, οι εκάστοτε αυτόνομοι προεστοί κι ομαδάρχες, κι όχι βέβαια το ενιαίο κέντρο καθοδήγησης που δεν μας έχει πείσει για την ύπαρξή του.

- ΝΑΙ ΛΟΙΠΟΝ ΣΤΙΣ ΤΑΣΕΙΣ στο ΠΑΣΟΚ, με διαφάνεια, καθαρότητα, ήθος και μπέσα, σ' επίπεδο πολιτικών επιλογών, με υπεύθυνη ανάλυση και τεκμηρίωση, κι όχι στις παρέες των πικραμένων, των προσδοκούντων, ή των προσωρινά κρατούντων.

3. Αφού δεν καταφέραμε όταν έπρεπε να προχωρήσουμε στην απλή αναλογική, αξιοποιώντας την, ως εργαλείο πλατύτερης στήριξης μιας συνεπούς πολιτικής κοινωνικής αλλαγής, ας πάρουμε τουλάχιστον τώρα, αλλά καθαρά και για πάντα, χωρίς παζάρια, την απόφαση να τη θεσπίσουμε ως πάγιο εκλογικό σύστημα, διασφαλίζοντας την ομαλότητα στην πατρίδα μας και τη δυνατότητα για προγραμματικές συγκλίσεις στα υπαρκτά μεγάλα προβλήματα του τόπου μας, μακριά από μπαμπούλες, αντιδεξιά μέτωπα, φαντάσματα του παρελθόντος, αλλά κι «αριστερούς» εγγυητές.
4. Βασική πολιτική μας επιλογή είναι η συμβολή στην παγκόσμια ειρήνη, την ύφεση και τον αποπλισμό, και σ' αυτό το πεδίο τουλάχιστον, η πρωτοβουλία

των έξι είναι ζωντανή, υπάρχει καθημερινά, κι αναγνωρίζεται σ' όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη μας.

Είναι πιστεύω τώρα καιρός για την μονομερή, (ή διμερή, με τη Βουλγαρία) απομάκρυνση των πυρηνικών όπλων απ' τη χώρα μας, γεγονός που θα σηματοδοτήσει, μαζί με μια σειρά ακόμη πρωτοβουλίες, την συνεπή συμβολή μας για μια Ευρώπη του Βορρά και του Νότου, της Ανατολής και της Δύσης, που στις καλύτερες στιγμές του, το ΠΑΣΟΚ πρόβαλε.

Στο πλαίσιο αυτό, με νηφαλιότητα και ψυχραιμία και χωρίς προκλήσεις προς την υπερατλαντική υπερδύναμη με την οποία αρχίζουμε μεθαύριο συζητήσεις, θα πρέπει να καταστήσουμε σαφές, ότι ενώ θέλουμε τις καλύτερες σχέσεις μαζί της, στο επιστημονικό, τεχνολογικό, οικονομικό και πολιτισμικό επίπεδο, δεν επιθυμούμε όχι μόνο τις δικές της, αλλά και καμμιάς άλλης δύναμης, και κανενός συνασπισμού βάσεις στο έδαφός μας, που αντιστρατεύονται κι αναιρούν την φιλειρηνική πολιτική μας.

Θα μπορούσαμε να συζητήσουμε ταυτόχρονα, με ΗΠΑ και ΕΣΣΔ, στις αντικειμενικά καλύτερα σήμερα διεθνείς συνθήκες, τη δυνατότητα βαθμιαίας αποδυνάμωσης των στρατιωτικών συνασπισμών, με ταυτόχρονες, αμοιβαίες, ισόρροπες και μη μειωτικές για καμμία πλευρά, αποχωρήσεις π.χ. ζευγών κρατών:

της Ελλάδας και της Βουλγαρίας, και

της Τουρκίας και της Ρουμανίας

απ' το ΝΑΤΟ και το σύμφωνο της Βαρσοβίας, ώστε να εξαλειφθούν και οι όποιες εντάσεις στην περιοχή.

Άλλωστε η Ελλάδα, ως ενότητα και ως έννοια, κοιτίδα όπως λένε και λίκνο του δυτικού πολιτισμού, της δημοκρατίας και του Ολυμπισμού, θα μπορούσε βάσιμα να διεκδικήσει την προνομία να ανακηρυχθεί συμβολικά πρωτεύουσα χώρα της Ειρήνης, τόπος μόνιμης τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων, (που θα ήταν και ο μόνος λόγος, που θα μπορούσε να τεκμηριώσει οικονομικά την αποδοχή του τεράστιου βάρους της ανάληψής τους για το 1996) και ζωντανός χώρος, ανάδειξης των αξιών της δημοκρατίας, της ελευθερίας, του

πλουραλισμού και του πολιτισμού, και διασταύρωσης και σύνθεσης ρευμάτων ιδεών και τεχνών.

Με βάση τα παραπάνω, είναι φανερό ότι δεν θεωρώ θετική διέξοδο το Δημοψήφισμα για την στρατιωτική συμφωνία με τις ΗΠΑ, γνωρίζοντας όπως και σεις, το κοινά παραδεκτό, ότι «όσο έξυπνη ερώτηση θα κάνεις, τόσο έξυπνη απάντηση θα πάρεις», όπερ μεθερμηνευόμενο, σημαίνει στις συγκεκριμένες συνθήκες, περίπου προδιαγραμμένο το αποτέλεσμα του.

5. Για την, σε εξέλιξη, εκρηκτική κατάσταση στην παιδεία, έχοντας σχετικά μια ιδιαίτερη ευαισθησία, και όχι μόνο ως πανεπιστημιακός δάσκαλος, θα ήμουν ο τελευταίος που θα απέδιδε τις ευθύνες στον αρμόδιο Υπουργό, όπως άλλωστε δεν απέδωσα ευθύνες το 1983, όταν παραιτήθηκα απ' το Υπουργείο Παιδείας, στον φερόμενο ως υπεύθυνο των περιώνυμων «τροπολογιών», τότε Υφυπουργό Παιδείας.

Οι ευθύνες κατά τη γνώμη μου θα πρέπει ν' αναζητηθούν και ν' αναληφθούν, κι όχι μόνο στην Παιδεία, απ' όλους όσους και σ' όλα τα επίπεδα, περί το τέλος του 1983, εκτίμησαν ότι πρέπει ν' αναιρεθούν, να μείνουν στη μέση, ή να στρεβλωθούν οι αρχές, το πρόγραμμά μας και η συνεπής μέχρι τότε υλοποίησή του.

Δεν είναι τυχαίο, ότι στις δημοσκοπήσεις του 1983, π.χ. 67% των πολιτών θεωρούσαν ότι είναι πολύ ικανοποιημένοι απ' το έργο μας στην παιδεία, στην τοπική αυτοδιοίκηση, στην υγεία, στα θέματα της νέας γενιάς κ.λ.π., σε τομείς δηλαδή που τα οράματά μας, με ενότητα αντίληψης και συγκροτημένες πολιτικές, με υπεύθυνα, συντονισμένα και συστηματικά βήματα, μετατρεπόταν σε συγκεκριμένη πράξη, έχοντας σε μεγάλο βαθμό όχι μόνο τη λαϊκή συναίνεση και υποστήριξη, αλλά και την συμπαράταξη ευρύτερων κοινωνικών ομάδων.

Δεν ήταν βέβαια τότε όλα ιδανικά, αλλά υπήρχε ιδεολογική αυτοδυναμία, χειραφετημένη και δυναμική πράξη και κύρος στην πολιτική μας. Θυμίζω, ότι την πρώτη διετία, παρά τις διαφωνίες, ριζικές πολλές φορές, των άλλων

πολιτικών δυνάμεων, υπήρχε ένας σεβασμός προς την πολιτική μας και την πολιτική γενικότερα, έτσι που η μείζων κριτική της κομμουνιστικής αριστεράς, να κατατείνει στο να απαιτεί την υλοποίηση του προγράμματός μας και στους υπόλοιπους τομείς κυβερνητικής πολιτικής.

Απ' τη στιγμή όμως, που εμείς οι ίδιοι φοβηθήκαμε, αρχίσαμε να έχουμε αμφιβολίες, πιστέψαμε ότι μπορούμε να κάνουμε ομελέτα χωρίς να σπάσουμε ούτε ένα αυγό, ή τέλος αρχίσαμε να δουλεύουμε για δύο κυρίους, το Θεό και το Μαμμωνά, προδιαγράψαμε μόνοι μας τις αναπόδραστες εξελίξεις.

Κατά τη γνώμη μου, στα χρόνια που πέρασαν από τότε, όσα συνέβησαν, συμβαίνουν και καθορίζουν το σημερινό άκρως δυσάρεστο πολιτικό κλίμα, κονιορτοποίησαν την εμπιστοσύνη των πολιτών στην πολιτική, έχουν καταστήσει σήμερα περίπου αδύνατο σ' επίπεδο κορυφής το διάλογο, την κοινωνική σύνθεση και την προοπτική διεξόδου απ' την κρίση.

Μόνη λύση λοιπόν προβάλλει το ζωντάνεμα της κοινωνικής δυναμικής, των κοινωνικών φορέων και κινημάτων, με τη χειραφετημένη ακηδεμόνευτη πολιτική και κοινωνική δράση μας στο πλαίσιο των βασικών αρχών μας.

Πιστεύω ότι εκεί πρέπει να δουλέψουμε όλοι, χωρίς κομματικές ταμπέλες, με ειλικρινή διάθεση προσέγγισης και συμπαράταξης μ' όλους τους εργαζόμενους και τους πολίτες, με τους οποίους, με ανοιχτό μυαλό και στο πλαίσιο των αρχών της 3^{ης} του Σεπτεμβρίου, μπορούμε να συνθέσουμε απόψεις και να συγκροτήσουμε αξιόπιστες πολιτικές στα Πανεπιστήμια, στα συνδικάτα, στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Με αυτοκριτική, όχι όμως για το θεαθίναί, αλλά για να ξανακερδίσουμε την εμπιστοσύνη των πολιτών και των εργαζομένων, όντας, επαναλαμβάνω, πολιτικά χειραφετημένοι, έστω και στις δώδεκα παρά πέντε. Η ανειλικρίνεια σήμερα είναι αυτοκτονία.

Κι απορώ βέβαια, πως δεν το καταλαβαίνουν αυτό οξυδερκείς και εμπειρότεροι από μένα σύντροφοι, που μεταφράζουν με τυφλή, ή σκόπιμη (;) αισιοδοξία,

κάποιες σπασμωδικές κινήσεις διαταραχής του τέλματος, σε αναγεννησιακούς διθυράμβους.

Η ειλικρίνεια, αντίθετα, και μια επιθετική πολιτική δημοκρατικής συνεργασίας, και προγραμματικών συμφωνιών στη βάση, μπορούν ίσως ν' ανοίξουν –με απώλειες σημαντικές βέβαια- ξανά, το δρόμο προς τα μπροστά.

Τότε και μόνο θα μπορούν να θεμελιωθούν προτάσεις και λύσεις, στα επιμέρους συγκεκριμένα προβλήματα, απ' τα κάτω, στην κοινότητα, κι οι πολίτες θα μπορούν να στηρίξουν ακόμα και τις δυσκολότερες πολιτικές, αλλά και ν' αναλάβουν συνειδητά, βάρη κι ευθύνες, στο βαθμό όμως που θα πείθονται ότι οι θυσίες τους δεν παν για το γάμου του καραγκιόζη.

6. Είχα προτείνει το Μάρτη του 86 στη Χαλκίδα, ότι, για να αρχίσει ένας ουσιαστικός διάλογος με την υπόλοιπη αριστερά, που να έχει τις στοιχειώδεις έστω πιθανότητες επιτυχίας, αλλά και για να μπορούν να εξασφαλισθούν οι αναγκαίες συνθέσεις στο ευρύτερο κοινωνικό σώμα που εκφράζεται κι απ' τις υπόλοιπες συνταγματικές πολιτικές δυνάμεις της χώρας μας, θάπρεπε εμείς να ανακτήσουμε πρώτα, την αξιοπιστία μας, δείχνοντας πριν την πρόσκληση για την έναρξή του, σαφή σημεία γραφής, με μονομερείς, υπεύθυνες, δημιουργικές πρωτοβουλίες και πράξεις, που θα απελευθερώνουν και τους συνομιλητές μας, απ' την για πολλούς και ποικίλους λόγους, συνολική μέχρι δογματική, αντίθεση κι αντιπαράθεσή τους, που πολλές φορές γινόταν με ξύλινο, μονοδιάστατο κι αφοριστικό λόγο, χωρίς πολιτικά επιχειρήματα. Αρκούσε μόνο το απωθητικό και μίζερο πρόσωπο της φθαρμένης εικόνας μας.

Αφήσαμε όμως κοντά δύο χρόνια να περάσουν, και το κενό της δικής μας δράσης το κάλυψαν «σκάνδαλα», «ρουσφέτια», λασπολογίες και κουτσομπολιά. Κι η βάση μας είναι αμήχανη και παραλυμένη, κι η ανασυγκρότηση δεν πάει καλά, γιατί το πρότυπο του κομματικού μέλους που καλλιεργήσαμε, περιμένει την εξ ουρανού σωτηρία, τους άσσοις απ' το μανίκι, τη γραμμή απ' τα Κεντρικά που δεν έρχεται ποτέ, την απάντηση σε κάποιες καταγγελίες, που έρχεται συχνότατα απ' τον τύπο, με την επιβράβευση του δίκαια καταγγελλόμενου, ο οποίος όμως τυχαίνει να έχει ισχυρή προστασία.

Κι ακόμα, γιατί βουλευτές μας δεν μιλούν ακόμη μεταξύ τους, γιατί κάποιοι επισειούν μονίμως ως εργαλείο υποταγής, ή συμβιβασμού, τον επερχόμενο ανασχηματισμό, ή και την ασθενική μας κοινοβουλευτική πλειοψηφία, που είναι δυνατό να «κλωνισθεί» αν κάποια απόφαση δεν είναι του γούστου τους.

Είναι καιρός λοιπόν για πλήρη εσωκομματική δημοκρατία, για απόλυτη αξιοκρατία σε κάθε επίπεδο του κόμματος και της κυβέρνησης, για ειλικρίνεια και τόλμη, για αποφάσεις που να υλοποιούνται και για ευθύνες που να καταλογίζονται.

Χρειαζόμαστε ένα άλλο πρόσωπο στο κόμμα και στην κυβέρνηση για να πάμε στο Συνέδριο. Ένα πρόσωπο που να εκφράζει την αυτογνωσία που τόσο επώδυνα αποκτήσαμε.

Ένα πρόσωπο καθαρό κι αξιόπιστο. Και το κυριότερο μια άλλη πολιτική. Την πολιτική την οποία υποσχθήκαμε το 77 και το 81 στο Λαό, με το ήθος των μελών που ίδρυσαν το ΠΑΣΟΚ και που τώρα, παρά την «ανασυγκρότησή μας», μένουν απ' έξω. Γιατί, κι αυτό ποτέ δεν πρέπει να το ξεχνάμε, ποτέ δεν είχαμε το θάρρος να αποκαταστήσουμε, χωρίς όρους, τους συντρόφους μας, που με τις διαδικασίες που ακολουθήσαμε, βλέπαν απ' το 1974 και το 1975 μακρύτερα από μας, για το που φθάναμε σήμερα, κι «έθεσαν τότε τον εαυτό τους», όπως είπαν οι κομματικοί πατριώτες, «εκτός κινήματος».

Αγαπητοί σύντροφοι, η εισήγησή μου δεν πρέπει να διαβαστεί ως καταστροφολογική, ούτε ως εξωπραγματική. Οι ρεαλιστές που μονίμως χειροκροτούν, δεν τα κατάφεραν. Η Κεντρική Επιτροπή ας αποφασίσει ν' αναλάβει τις ευθύνες της. Η επαγγελία της αυτοδιαχείρισης στην κοινωνία συνεπάγεται στάσεις και συμπεριφορές που προϋποθέτουν πρωτοβουλία και τόλμη.

Η λύση είναι να κάνουμε όλοι το χρέος μας σύμφωνα με τη συνείδησή μας.

Σήμερα.

Δ.Ρ.

5.11.87